

Årsmelding 2019

Utviklingsfondet

Bekjemper sult og fattigdom

Et år for fornyelse

I 2019 fastslo forskere, politikere og sivilsamfunn at verdens fattigste småbønder mer enn noen gang trenger økt støtte for å stå imot de økende klimaendringene. I Utviklingsfondet samlet vi oss for å øke innsatsen, og lanserte en rekke nye initiativ.

Årets sterkeste inntrykk for meg var den store kontrasten jeg opplevde mellom de fortvilte internt fordrevne klimaflyktningene jeg møtte i sørlige Etiopia og de stolte småbøndene jeg besøkte i Malawi. I en uformell leir på en skrinn skråning var tusenvis av fortvilte småbønder blitt stuert sammen etter å ha mistet sine avlinger til flom og husdyrene til tørke. Der bodde også den enslige moren Suboy med ti barn i et spinkelt pinnehus, uten tilgang til mat, arbeid, skole eller helse-tjenester. I Malawi fortalte småbonden Phillip hvordan han og kona de siste fem årene hadde fått et nytt liv med støtte fra Utviklingsfondet, ved først å avle fram en stor geiteflokk, deretter flerdoble sin matproduksjon med gjødsel fra geitene, og så ha startet en liten møbelbedrift. Barna var friskere enn noen gang og kunne gå på skolen, og han og kona hadde endelig fått verdighet og anstendige liv.

Disse møtene styrker min tro om at endring er mulig, samtidig som de understreker alvoret verden står ovenfor. Det går an å tilpasse seg klimaendringer, og det får katastrofale konsekvenser for enkeltmennesker når man ikke får det til.

Mitt første hele år som leder var både hektisk og spennende. Hele organisasjonen – fra styret og hovedkontoret til landkontorene – samlet seg bak målet og ambisjonen om å doble vår innsats for å møte de enorme behovene verdens småbønder står ovenfor i tiden som kommer.

Vi klarte også å samle alle ansatte – fra Etiopia, Malawi, Nepal, Norge og Somalia – for aller første gang! I én uke var vi samlet utenfor hovedstaden Addis Abeba i Etiopia for å bygge felleskap og meisle ut retningen framover for vår organisasjon – sammen. Det var særlig viktig fordi i 2020 skal vi ha klar vår nye strategi med nye mål og de områdene vi vil gjøre en forskjell på de neste ti årene.

I 2019 kom et viktig politisk gjennombrudd da hele syv ministre i juni lanserte den lenge forventede handlings-

planen «Mat, mennesker og miljø – Regjeringens handlingsplan for bærekraftige matsystemer i norsk utenriks- og utviklingspolitikk 2019–2023». Begrepet bærekraftige matsystemer er nytt, men helt i Utviklingsfondets ånd da det viser til målet om at bonden må sikres en rettferdig andel av inntektene på matens vei fra jord til bord, at matproduksjonen må være sosialt ansvarlig og at miljøet helst skal styrkes i prosessen. Dagens globale matsystemer fungerer dårlig, der stadig flere sulter selv om det produseres nok sunn mat. Utviklingsminister Dag-Inge Ulstein og Landbruksminister Olaug Bollestad vektla særlig at vi må øke støtten til marginaliserte små bønder som noe av det viktigste vi kan gjøre for å redusere global sult og fattigdom. Dette ble bekreftet av en hel rekke faglig tunge inter-

nasjonale rapporter som ble lagt fram i 2019, blant annet fra FN. Det er vi i Utviklingsfondet selvsagt helt enige i!

Det mest slående med Utviklingsfondets arbeid er hvor lite som skal til for å forbedre en småbondes liv: Enkle råd for å øke og klimatilpasse matproduksjonen, bedre tilgang til gode såfrø gjennom lokale frøbanker og mikrokreditt, hjelp til å bygge enkle vanningsanlegg og flombeskyttelse, og støtte til lokale organisasjoner så de selv kan utvikle sine

lokalsamfunn. Disse enkle og rimelige grepene er så effektive og kan utgjøre forskjellen mellom et elendig og verdig liv.

De burde derfor tilbys alle fattige småbønder. Da ville vi sett en stor nedgang i sult, underernæring og ekstrem fattigdom. Det skal vi stå på videre for, også i årene som kommer.

*Jan Thomas Odegard,
daglig leder*

Jan Thomas besøker modellbonde Esther og hennes mann Collings i Malawi. Ekteparet er med i dokumentarfilmen Uår (se s. 6 og 7), og får her overrakt filmen på minnepinne før den skal vises i den lokale kirken.

Utviklingsfondet
Mariboes gate 8
0183 Oslo

Tlf.: 23 10 96 00

E-post: post@utviklingsfondet.no

Org.nr.: 971 454 369

Redaktør: Siri O. Kvalø
siri@utviklingsfondet.no

Ansvarlig redaktør:
Jan Thomas Odegard
jan.thomas@utviklingsfondet.no

Utgiver: Utviklingsfondet august 2020

Utforming: Elin Iversen

Foto: s. 4: Tine Poppe,
s. 6, 8: Julie Lunde Lillesæter,
Differ Media, Nederst s. 11,
s 12: Harald Herland.

Alle øvrige foto: Utviklingsfondet

Forside: Tsehoynesh Zeru bærer 10 måneder gamle Abrihaley på ryggen. Sammen med mannen sin driver hun en liten gård i Tigray, Etiopia. De har fått opplæring i bærekraftig landbruksmetoder, og det har ført til økte avlinger og bedre økonomi for familien.

Høydepunkter 2019

Modellbonde Anastazia Chakula fra Malawi har lagt om til et mer klimatilpasset landbruk og hjelper andre i landsbyen med det samme. Det har gitt gode resultater.

Ny evaluering gir skryt til vårt arbeid i Malawi

Modellbondekonseptet virker: Avlingene har økt betraktelig, mer mangfold i åkeren har gitt bedre ernæring og mer variert kosthold. Matsikkerheten har blitt mye bedre! Mange bønder har også fått geiter eller andre husdyr, som også bidrar både til bedre ernæring og økte inntekter. Modellbondekonseptet har en helhetlig tilnærming. Flere bønder har fått tilgang til kreditt og dermed hatt mulighet til å investere i gården. Kvinnene forteller også om redusert arbeidsmengde med nye teknikker, og at de nå blir mer anerkjent og respektert! Evalueringen er utført av Regine Andersen i Fritjof Nansens Institutt.

Utviklingsinvestor lanseres

2019 var året Utviklingsfondet lanserte et helt nytt og banebrytende fundraisingskonsept, nemlig utviklingsinvestor! Det handler om å investere i menneskers kapasitet. Vi lanserte fem fond med full åpenhet. Hvor mye givene bidrar med totalt skal ikke gjemmes bort, men framheves på første side. Utviklingsinvestorene kan følge hver krone hele veien til målet, og får kvartalsrapporter med masse informasjon.

Disse reklameplakatene var å finne over hele landet høsten 2019.

Kaffebønder på norgesbesøk

Utviklingsfondet jobber sammen med småskala kaffeprodusenter i Guatemala, og i april satte vi kaffe på dagsorden med besøk av et helt kaffekooperativ. En av dem var Josefa Cardona: Maya-kvinne, småbonde og leder for et lokalt kaffekooperativ i høylandet i Guatemala. Kaffen de produserer har aller høyeste kvalitetsstandard og er nå straks ferdig sertifisert som Fair Trade-kaffe.

Kaffe er en av de matplantene som er hardest rammet av klimaendringer. Med økt temperatur følger mer tørke, nye skadedyr og økt forekomst av sykdommer. Hvordan kan vi tilpasse oss – og kaffekoppen vår – et klima i endring? Dette diskuterte Josefa med utviklingsminister Dag-Inge Ulstein på et stort arrangement i Oslo. Debatten gikk også i en rekke medier i løpet av norgesbesøket.

Josefa Cardona i paneldebatt om kaffe og klimaendringer på Kulturhuset i Oslo.

One Organization Week

For aller første gang hadde vi en felles strategisamling med alle ansatte i organisasjonen. I en hel uke var ansatte fra Etiopia, Malawi, Nepal, Norge og Somalia samlet utenfor Addis Abeba for å bli kjent, lære av hverandre og diskutere felles satsinger framover. Her la vi grunnsteinen for Utviklingsfondets strategi fra 2021–2030! Det er en viktig verdi for oss som organisasjon at ikke avgjørelsene kun tas på hovedkontoret i Oslo, men at alle ansatte deltar i utviklingen av organisasjonen.

Hele organisasjonen samlet for aller første gang!

Utviklingsfondets partnerskapsmodell øker kunnskap og inspirerer

Styrking av våre samarbeidspartnere har vært en viktig del av Utviklingsfondets arbeid. I Etiopia har vi involvert ulike organisasjoner som utfyller hverandre i et større program på klimatilpasning og landsbyutvikling. Der jobber lokale partnere med god forankring i lokalsamfunnene tett med andre partnere som har spisskompetanse innenfor enkelte tema, som for eksempel kjønn og likestilling, biologisk mangfold og klimasmart landbruk. Gjennom denne modellen lærer partnerne av hverandre, og de blir også inspirert av andre ifølge en evaluering av programmet underveis. Evalueringen roser partnerskapsmodellen og mener den bidrar til bedre resultater og en større effekt hos målgruppen.

Premiere på Uår

Endelig ble den brennaktuelle dokumentarfilmen Uår lansert. Filmen følger tørkerammede Einar Kiserud på en øyeåpnende reise til Malawi. Der møter han mennesker han har overraskende mye til felles med. Den norske bonden lærer mye om klimatilpasning på besøk hos Utviklingsfondets modellbønder i Malawi. Les mer på neste side!

Faksimile fra NRK Østlandssendingen 22. august 2019

Et sterkere sivil samfunn

Utviklingsfondet arrangerte konferanser om sivilsamfunnets rolle i Nepal og Guatemala, sammen med andre norske organisasjoner som jobber i landene. Våre partnerorganisasjoner og de respektive norske ambassadene deltok også. Slike møteplasser legger til rette for synergier og samarbeid, og bidrar til å styrke sivilsamfunnets stemme.

Uår

Sommeren 2018 ble et uår for mange norske bønder. Tørken ble en vekker for mange om at klimakrisen også rammer Norge. Det ble også utgangspunktet for den sterke dokumentarfilmen Uår.

Bøndene Collings, Einar og Esther står sammen i kampen mot klimaendringer.

Utviklingsfondet har de siste par årene jobbet sammen med norske og malawiske bønder for å vise hvordan matproduksjon lokalt og globalt påvirkes av et klima i endring. Utveksling av erfaringer og det å lære av hverandre har vært en viktig del av prosjektet.

Bondemøter på tvers av landegrenser

I dokumentarfilmen 'Uår' møter den norske bonden Einar det malawiske småbrukerpåret Esther og

Collings, som har levd med klimaendringenes konsekvenser i mer enn ti år. De jobber på spreng for å tilpasse gården sin slik at de kan produsere nok mat til seg og familien, til tross for et stadig mer uforutsigbart klima.

Esther er en av Utviklingsfondets modellbønder. Med nye klimatilpassede metoder har hun klart å øke produksjonen på gården.

Festpremiere på bygda

Fullt hus i Spydeberg på premiefest!

22. august 2019 var det duket til fest på Fjellheim samfunnshus i Spydeberg i Østfold, med rød løper og spenning i luften. I samarbeid med Spydeberg Bondelag inviterte Utviklingsfondet til storslått premiere for den nye dokumentarfilmen.

– Jeg stilte opp i filmen for å vise hvor viktig, men også hvor vanskelig bondelivet kan være på grunn av klima, uttalte Spydeberg-bonden Einar til lokalavisen Smaalenenes Avis, som også var tilstede for å dekke kvelden.

– Klimakrisen er aller tøffest for bønder i de fattigste utviklingslandene. Der slår den hardest til, legger han til.

Med over 200 oppmøtte måtte stadig flere ekstra stoler hentes frem for å gjøre plass til alle. Publikum var svært begeistret og omtalte filmen både som "øyeåpnende" og "en vekker". Mange ble igjen etter arrangementet for å prate både med filmskaperne og medvirkende i filmen. Media var tilstede og NRK Østlandet sendte direkte.

– Noe av det viktigste vi vil vise med filmen er hvordan klimaendringene rammer her og nå, sier produsent Julia Dahr om filmen. Dahr deltok i en panelsamtale etter filmvisningen, sammen med hovedpersonen Kiserud og Jan Thomas Odegard, leder for Utviklingsfondet.

Stor suksess også i Malawi

Et par uker etterpå holdt vi tilsvarende premiere i Malawi, i landsbyen Kacheche hvor mye av filmen er spilt inn. Det er her Esther og Collings kommer fra. Premiefesten fant sted i den lokale kirken, som vi også får se mot slutten av filmen. Lokalet var minst

like fullt som i Spydeberg, med gjester som spant alt i fra tradisjonelle ledere til lokale myndigheter og ikke minst hovedpersonene selv, Esther og Collings. Jan Thomas fra Utviklingsfondet var til stede også her.

– Filmen viser tydelig de utfordringene vi står overfor, men også hvordan vi kan investere i de gode løsningene som gjør at mennesker står bedre rustet i møte med klimaendringer og ekstremvær. Den er dessuten både en personlig og rørende historie, som forteller hva møter mellom mennesker på tvers av landegrenser kan føre til, sier Odegard. – Det var en stor opplevelse å få vise denne filmen for Esther og Collings i deres lokalsamfunn.

Også i Kacheche gjorde filmen et sterkt inntrykk på de frammøtte, og det ble en livlig diskusjon i etterkant av filmen. Tilbakemeldingene var mye de samme som blant deltakerne fra Spydeberg. Det viser også filmens kraft til å få fram det viktige budskapet: Klimakrisen er her, nå, og den rammer oss alle sammen, om enn på ulikt vis. Løsningen ligger i fellesskapet. 'Uår' ble også sendt på NRK i september 2019. Utviklingsfondet fortsetter å arrangere visninger av filmen i samarbeid med Norges Bondelag, Norges Bygdekvinnelag og Norges Bygdeungdomslag. Se utviklingsfondet.no/uår for mer informasjon.

Jan Thomas Odegard ønsker velkommen til premieren i Malawi.

Dokumentarfilmen 'Uår' er en uavhengig dokumentarfilm laget av Differ Media, som lenge har jobbet med temaer som klima, matproduksjon og bærekraftig utvikling. Filmen har mottatt støtte fra Norad, Fritt Ord, Utviklingsfondet og Økologisk Norge.

Anna Karlsson,
informasjonskonsulent

Styrken ligger i mangfoldet

Mangfold i landbruket er en av de viktigste faktorene for å øke matsikkerheten. Dette mangfoldet består av en rekke ulike matplanter, som igjen har mange forskjellige variasjoner. Hver plantesort har ulike egenskaper. De har ofte ulike smaker og farger. Noen sorter takler tørke bedre enn andre sorter av samme matplante, mens andre er mer motstandsdyktige mot skadedyr og sykdommer.

Biologisk mangfold er grunnlaget for matsikkerhet i fremtiden.

Sortene er ofte tilpasset lokale dyrkingsforhold. Til sammen utgjør dette mangfoldet en av de mest verdifulle ressursene for bøndene.

Frøbanker gir trygghet

For Utviklingsfondet har bevaring av dette mangfoldet vært en sentral del av vårt arbeid. Allerede i 1989 var vi med på å opprette en lokal frøbank i Tigray i Etiopia.

En frøbank fungerer nesten som en vanlig bank, bare med frø i stedet for penger. Den lagrer og låner ut frø til medlemmene av banken. Medlemmene låner frø ved starten av sesongen. I mange tilfeller betales frølånet tilbake i såfrø – med rente – når neste avlingen er i hus. Slik får frøbanken over tid tilgang til frø i større kvanta, og kan utvide både medlemsbasen og rekkevidden sin. Frøbankene spiller også en viktig rolle i å ta vare på de tradisjonelle sortene i området,

og tar på denne måten vare på det plantegenetiske mangfoldet i området

Frøbanken i Tigray viste seg å være et viktig tiltak for å sikre tilgang på såfrø for bønder. Kvalitetsfrø bidro også til avlingsøking og bidro også til å øke mat-sikkerheten og inntektsgrunnlaget for bønder.

Viktig å tenke langsiktig

De positive erfaringene fra Tigray la grunnlaget for videre arbeid med bevaring og bærekraftig bruk av det biologiske mangfoldet i landbruket. Vi har siden den gang vært med på å utvikle flere program i samarbeid med våre lokale partnere i Asia, Mellom-Amerika og Afrika. Gjennom disse programmene har vi vært med på å bygge opp lokale samlinger av tradisjonelle sorter av blant annet mais, ris, hvete, teff og bønner. Vi har vært med på å utvikle nye sorter som bedre tåler klimaendringer. Tradisjonelle sorter som nesten har blitt tapt har blitt tatt i bruk igjen og fått tilbake de gode egenskapene sine. Sortene mister nemlig egenskapene sine hvis de ikke brukes. I en rehabiliteringsprosess brukes de slik at de får tilbake mange av egenskapene som de har mistet eller som har blitt svekket over tid. Gjennom frøbanker har tusenvis av bønder fått tilgang til lokalt tilpassete kvalitetsfrø, og mange har opplevd en betydelig øking i avlingene. Dette arbeidet har også vært viktig for å bremse tapet av mangfoldet.

De gode resultatene er oppnådd gjennom langsiktig satsing, langvarige partnerskap med lokale organisasjoner og nettverksarbeid. Vi har også kombinert dette arbeidet med påvirkningsarbeid på både nasjonalt og internasjonalt nivå. Bærekraften av disse tiltakene er avhengig av at de politiske rammeverkene støtter opp under bønders rettigheter til å forvalte genressursene.

En av de største utfordringene med disse programmene er at det er tid- og ressurskrevende. I en verden hvor behovene er større enn midlene og kapasiteten til å dekke alle behovene, er det lett å prioritere tiltak som gir gode resultater på relativt kort sikt. Vi har heller ikke vært gode nok til å dokumentere effekten av disse tiltakene, og på denne måten vise hvordan dette bidrar til bedre mat-sikkerhet og økt tilpasningskapasitet hos bønder.

Evaluering gir innsikt

Dette var noe av bakgrunnen for at vi i 2018 satte i gang en omfattende evaluering av effekten av programmene våre for biologisk mangfold i Nepal¹ og Etiopia². Med denne evalueringen ønsker vi å vise resultater og effekten av arbeidet utover det vi selv har klart å dokumentere, og på denne måten synliggjøre koblingen mellom bevaring og bærekraftig bruk av genressurser og fattigdomsbekjempelse. Samtidig var det viktig å dokumentere erfaringer – både positive og negative – for egen læring slik at vi kan bli bedre i framtiden.

Evalueringen viser at vi har oppnådd mye og at arbeidet vårt har hatt en langt større effekt enn vi hadde forestilt oss. Årets suksesshistorie viser imponerende resultater i Nepal, og den kanskje aller viktigste suksessfaktoren var at satsingen var langsiktig nok. Årets lærepenge synliggjør kontrasten mellom langsiktig og kortsiktig satsing. Her ble programmet avsluttet før vi hadde oppnådd tilstrekkelig grad av lokal kapasitet, noe som svekker effekten og bærekraften av innsatsen vår. Den viktigste lærdommen vi sitter igjen med er at biologisk mangfold i landbruket fører til store positive endringer for bønder og at vi må tillate oss å bruke både tid og ressurser på dette arbeidet. Vi har også fått forsterket vår tro på at bevaring av det biologiske mangfoldet er et avgjørende redskap i arbeidet med å møte klimaendringene og bekjempe fattigdom.

1 Regine Andersen "The impact of Development Fund's and LI-BIRD's community-based agrobiodiversity programme in south Asia- with emphasis on Nepal" (2019) Fritjof Nansens Institute

2 Regine Andersen «The impact of DF's and EOSA's community-based agrobiodiversity management (CBAM) programme in Ethiopia" (2019) Fritjof Nansens Institute

*Elin Cecilie Ranum,
leder for programavdelingen*

Utvikling som varer

Frøbanker er hjørnesteiner i Utviklingsfondets arbeid for økt biologisk mangfold. I Nepal har de bidratt til økt matsikkerhet og et bedre liv for mange småbønder. Og, kanskje viktigst av alt, endringene har vist seg varige – også etter at støtten til prosjektene er opphørt.

I frøbanker lagres frø. De lånes så ut eller selges til bønder som trenger dem. I områdene vi jobber, er det ofte vanskelig å få tak i frø av god kvalitet. En frøbank i nærheten kan gjøre det mye lettere for folk å få tak i frøene de trenger. Men det er langt fra den eneste

funksjonen frøbankene har. Frøbankene fungerer som arena for en rekke aktiviteter som bidrar til at bønder og lokalsamfunn får bedre levekår.

Frø hentes ut fra en av frøbankene i Nepal.

Utviklingsfondets program for økt biologisk mangfold i Bangladesh, India, Nepal og Sri Lanka hadde som mål å forbedre levebrødet til lokalsamfunn i Sør-Asia, gjennom ulike aktiviteter i tilknytning til frøbankene.

Målgruppa var småbønder, spesielt vanskeligstilte bønder, og med særlig vekt på kvinner. En evaluering gjort to år etter endt støtte, med fokus på frøbankene i Nepal, viser at investeringene i programmet fortsetter å gi resultater. Det er tydelige og gode tegn på bærekraft i flere av områdene. Evalueringen finner mange eksempler på at programmet har endret livet til medlemmer av frøbankorganisasjonene og kommet både deres egne lokalsamfunn og bønder i omliggende lokalsamfunn til gode.

Bønder har deltatt i planteforedling for å videreutvikle lokale sorter i takt med klimaendringer og andre utfordringer. Slik har deres egne ønsker og behov også vært styrende for utvalget, og i tillegg resultere det av og til i nye lokale sorter som gir høye avlinger med god næringsverdi. At bøndene har fått økt kunnskap, er også viktig. Opplæring i bærekraftige landbruksmetoder som øker produktiviteten, har gitt bøndene mer mat, økte inntekter og flere bein å stå på. En del frøbanker har også mikrokredittprogrammer, som skaper inntekter knyttet til frøbanken.

I løpet av perioden i Nepal har mer enn tusen avlingssorter blitt bevart og gjort tilgjengelig for bønder. For mange av bøndene som har deltatt, har det også betydd at de har forbedret levebrødet sitt betraktelig. Gjennom programmet har de vært

i stand til å redusere produksjonskostnadene sine, samtidig som de oppnådde større avkastning. Med disse inntektene har de kunnet dekke flere av familiens behov og blant annet sikre god skolegang for barna. I tillegg har de dyrket mer variert mat til seg selv, noe som kan bidra til bedre ernæring. Evalueringen viser at disse virkningene har blitt vedvarende, og til og med øker to år etter at prosjektet ble avviklet. Det er tydelige tegn på suksess.

Medlemmer løfter også fram at frøbankene har bidratt til styrket samhold og økt selvtilit. Særlig legger flere kvinner vekt på at deres deltakelse i prosjektet har gitt dem økt selvtilit og maktfølelse. Det har de oppnådd blant annet gjennom økte inntekter de selv har kontroll over, muligheten til å delta i ute i felleskap med andre og tilgang til relevant opplæring.

Lærdommer om hvordan frøbankene kan bidra til endringer, tar vi med oss i det kontinuerlige arbeidet for å gjøre jobben vår enda bedre, slik at det kan komme flere bønder til gode. Innimellom er det viktig å se seg tilbake, for å finne den rette veien framover.

Nepal er et av verdens mest klimasårbare land. En mer bærekraftig forvaltning av naturressursene, kunnskap og beredskap er avgjørende for at landet kan møte utfordringene i framtiden.

*Siv Helén Strømland,
programkoordinator for Nepal*

Bærekraftig utvikling tar tid

Etiopia, et landbruksland på Afrikas horn, har opprinnelig et rikt mangfold av ulike matplanter og plantesorter. Dette mangfoldet er en viktig del av etiopisk kultur, og etiopiske bønder har gjennom alle tider tatt vare på dette. Klimaendringer, degradering av natur og forurensning har midlertid ført til at dette mangfoldet i økende grad forsvinner.

Etiopia er et land med svært variert natur, og med et rikt biologisk mangfold.

Utviklingsfondet har gjennom ulike prosjekter bidratt til å styrke det biologiske mangfoldet. Det har vært en viktig del av vårt arbeid for å øke matsikkerheten i landet.

Såfrøbanker i nye områder

Etiopia er delt inn i elleve ulike regioner (tilsvarende fylker i Norge). Utviklingsfondet utvidet i 2014 vårt arbeid til også å omfatte den sørlige regionen. Vårt mål var å bygge opp lokale bondesamfunn sin egen kapasitet til å forvalte og utvikle mangfoldet av planter på en bærekraftig måte. I samarbeid med lokale organisasjoner og myndigheter, støttet vi opprettelsen av flere lokale såfrøbanker. I løpet av et par år så satsingen ut til å være en suksess!

Lokale bønder var aktivt involvert i driften av frøbankene, samtidig som myndighetene bidro med støtte. Da Utviklingsfondet skulle utvikle et nytt prosjekt i landet knyttet til klima og matsikkerhet, så valgte vi å fase ut arbeidet med disse frøbankene i 2016, for å styrke arbeidet vårt i andre regioner. Dette gjorde vi i god tro om at de lokale bøndene og myndighetene fortsatt ville sørge for at frøbankene fungerte som de hadde gjort.

Store forskjeller mellom frøbankene

I etterkant viste det seg imidlertid at vi hadde vært for optimistiske. Vi trodde prosjektet var bærekraftig og at de langsiktige resultatene ville klare seg på egen hånd. En grundig evaluering viste imidlertid store forskjeller mellom frøbanken i sørlige Etiopia og frøbanken i Oromia-regionen. Frøbanken i Oromia har vi har støttet helt siden 2011.

Frøbanken i Ejere i Oromia-regionen er en stor suksess. Her er 142 sorter fra 15 ulike planteslag lagret. Medlemmene av frøbanken dyrker disse sortene i såkalte «mangfoldsåkre» på området hvor frøbanken ligger. Bøndene velger selv hvilke av disse sortene de ønsker å bruke og videreutvikle, og gjennom frøbanken dyrker de nye såfrø for salg og distribusjon. Denne formen for deltakende planteutvikling har gjort at bøndene har utviklet hele ni nye plantesorter. Disse nye sortene er tilpasset lokale dyrkningsmetoder. De smaker godt, er næringsrike og gir gode avlinger — selv uten bruk av kostbare innsatsfaktorer, som kunstgjødsel og plantevernmidler.

Faset ut for tidlig

Til tross for den korte prosjektperioden, så hadde frøbanken i det sørlige Etiopia en samling på 30 ulike sorter fra tolv forskjellige planteslag. Bøndene som var tilknyttet frøbanken tok vare på mangfoldet på sine egne åkerlapper. Men det var også store mangler ved frøbanken. Lagringskapasiteten var svak, og arbeidet med å utvikle og ta vare på nye sorter fungerte dårlig. De eksisterende sortene ble kun brukt for å produsere nye såfrø, og andre egenskaper ble ikke tatt vare på og utviklet videre. På sikt vil dette kunne svekke frøbanken og dens kapasitet til å forvalte det biologiske mangfoldet på en bærekraftig måte.

Disse resultatene vitner om at vi ikke klarte å bygge sterk nok kapasitet hos medlemmene av frøbankene, før vi trakk oss ut. Evalueringen konkluderte med at den korte støtteperioden har vært viktigste årsaken til svakhetene hos frøbanken fra 2014. Både medlemmer i frøbanken og representanter for de lokale myndighetene, uttrykte seg sterkt kritisk til at Utviklingsfondet faset ut prosjektet etter så kort tid. En representant fra det lokale landbrukskontoret mente at dette var et av de mest lovende prosjektene i området, og at det kunne ha blitt et modellprosjekt som kunne ha blitt oppskalert i andre områder. Bøndene og myndighetenes motivasjon samt politiske handlingsplaner og lover som støttet opp under tiltaket, bidro til at prosjektet ble svært lovende. Det var derfor vanskelig for dem å forstå hvorfor vi hadde valgt å fase ut etter såpass kort tid.

Evaluering gir god læring

For oss har denne evalueringen, og spesielt tilbakemeldingene fra bøndene og lokale myndigheter, vært en viktig lærepenge. Den har på mange måter bekreftet det vi hele tiden har trodd på og stått for som organisasjon — nemlig at gode og varige resultater krever en langsiktig tilnærming og tilstedeværelse. Selv om vi oppnår gode resultater etter kort tid, er det ikke sikkert at disse resultatene vedvarer. Behovet for faglig oppfølging og rådgivning vil fortsatt være der, og det er helt avgjørende for å bygge den tekniske kompetansen som trengs for å ta vare på det plantegenetiske mangfoldet. Bærekraftig utvikling tar tid!

*Selamawit Tekle,
Rådgiver i programavdelingen*

En historie om å dele for å overleve

Fra venstre: Samater (3 år), Xukun, Abdizani (3 måneder), Hoodo (5 år), Xasan og Yakye (8 år). Med stabil tilgang til vann har familien fått en lysere framtid.

Somalia, april 2019: Jeg står inne på gårdsplassen til ekteparet Xasan og Xukun. Det sterke møtet gjør meg bekymret for framtiden, men det gir også håp. Da deres landsby ble oversvømt av flyktninger på grunn av tørke, delte de alt de hadde. Klimaendringer rammer brutalt og urettferdig. Heldigvis finnes det mange løsninger.

Ekteparet lever av landbruk og husdyr, og de har fire barn fra tre måneder til åtte år gamle. Barna løper rundt og synes det er veldig spennende med besøkende langveisfra. Vi diskuterer klimaendringer og hvordan endringer i værmønstrene merkes her hvor de bor. Utviklingsfondet har bygget en stor dam like ved deres landsby som gjør at de nå har tilgang til vann hele året. Det er en stor forbedring for et lokalsamfunn som tidligere har vært prisgitt regntiden. Regnet pleide å komme til faste tidspunkt, men slik er det ikke lenger. Området har vært rammet av alvorlig tørke de tre siste årene.

Xukun forteller at tørken var særlig ille i 2016. Da var det mange som flyktet fra nærliggende områder på

grunn av akutt vann- og matmangel til deres landsby. Hun forteller at familien egentlig var godt forberedte på tørken som kom, og at de hadde reserver med mat og vann i bakhånd. Da flyktningene kom, delte de villig med de som trengte det. Hun forteller om en tøff sesong hvor det ble stadig mindre å rutte med for alle sammen. Til slutt ikke var noe igjen til verken hennes familie eller flyktningene i nærheten. Da var vi alle i samme båt, forteller hun.

Jeg spør henne hvorfor hun delte alt hun hadde; Var hun ikke redd for å sulte selv? At barna skulle sulte? Xukun ser rart på meg. Hun skjønner ikke hva jeg mener med spørsmålet. Tanken på å sitte med ressurser selv, uten å dele med andre i nød, er helt fremmed. Jeg blir flau over å ha stilt spørsmålet og pensler samtalen over på barna. De to eldste går på skolen, og de to yngste skal også det, når de blir store nok. Det er ekteparet stolte av. Det er ingen selvfølge å ha mulighet til å sende alle barna sine på skolen. Her i dette området er det vanlig å måtte velge ut noen av barna. Da er det alltid guttene som sendes på skolen, mens jentene må stelle hjemme.

Dammen gir trygghet for familien vår, forteller ekteparet. Tidligere måtte de kjøpe vann fra byen hver gang det gikk tomt mellom regntidene, og det var veldig dyrt. Nå kan pengene heller brukes på familien. De har bygd seg et bedre hus med tak av metall, har tilgang til variert og næringsrik mat, og barna kan gå på skolen. Det gir håp for framtiden.

Klimatilpasning i praksis handler om å bevisstgjøre lokalbefolkningen om hva som skjer med klimaet, hvordan de rammes og om å gi de redskapene som trengs for å tilpasse seg endringene. Det er ikke alltid så mye som skal til. Konstruksjoner som holder på regnvannet over tid, klimatilpassede landbruksme-

toder og forbedrede frø som gjør det mulig å dyrke mat også under vanskelige forhold, bidrar til å minske behovet for nødhjelp når krisen inntreffer. Som regel vet lokalbefolkningen godt hvor skoen trykker, og klarer selv å gjøre de nødvendige tiltakene med litt støtte fra aktører som Utviklingsfondet.

Det handler om å investere i de gode løsningene som gjør at flere kan klare seg selv, også i klimaendringenes tid.

I 2011 døde en kvart million mennesker av sult i Somalia. Halvparten av disse var barn. I dag lever en av ni mennesker i sult på verdensbasis. De siste årene har antall mennesker som lever i sult økt, etter lang tids nedgang. Klimaendringer er en av hovedårsakene, ifølge FN. Det er liten tvil om alvoret verden står ovenfor. Det haster å gjøre noe.

Det er ingen andre sektorer som er så avhengig av været som det landbruket er. Bønder verden over merker klimaendringene først og hardest. Det er nødvendig med et økt fokus på mat for framtiden. Klimatilpasning i landbruket må få langt større oppmerksomhet. Historier som denne – og mange, mange flere fra Utviklingsfondets arbeid – viser at det går an. Enkle tiltak kan gi stor effekt.

En omskrevet versjon av denne stod på trykk som kronikk i Vårt Land 6. mai 2019.

Siri O. Kvalø,
kommunikasjonsrådgiver

Utviklingsinvestor – ta del i vårt arbeid!

I 2019 innså vi at det var nødvending med en giverløsning som gjorde at giverne våre kunne ta større del i vårt arbeid. Vi ønsket å ikke bare tilby folk en måte å støtte oss på, men å få muligheten til å lære mer om de ulike måtene Utviklingsfondet styrker rurale samfunn og gjennom dette arbeidet bekjemper sult og fattigdom. Vi gikk derfor i gang med å utvikle et helt nytt konsept, som ingen andre organisasjoner hadde prøvd før.

Hva om vi lot deg velge hvilket land du vil investere i, og kobler pengene dine direkte til prosjekter? Og deretter sender deg rapporter på hvordan akkurat dine penger brukes?

Frodig og grønt med tilgang til vann: Et vanningsystem i Tigray i Etiopia har gjort det mulig å høste flere ganger i året.

**Belaelom Geremariam har skapt seg et bedre liv.
Det nytter å investere i mennesker!**

Dette var et stort og ambisiøst prosjekt for en liten norsk organisasjon. Vi måtte være grundige og få med hele organisasjonen, inkludert våre utekontorer, til å tenke på en ny måte. I september 2019 lanserte vi Utviklingsinvestor. I våre fond vokser pengene dine, og avkastningen kommer i form av en bedre og mer bærekraftig verden. Tenk deg et fond hvor verdien øker med 200 % — hvor all avkastning kommer småbønder i fattige land til gode!

Innovasjon og nytenking er alltid risikabelt, og flere ganger underveis dukket det opp ting vi ikke hadde tenkt på. Vi har jobbet fram løsninger på uventede utfordringer og tatt nye muligheter når de har kommet vår vei. Hele veien har det vært viktig for oss å forsøke å fortelle nordmenn som er vant til å kjøpe den symboliske «geita» til jul og generøst åpne lommeboka når det skjer katastrofer, at her er det noe helt nytt.

Vi er trygge på at vi har kommet frem til en ny og engasjerende måte å bidra til utvikling på, og vi lover deg at vi skal jobbe hver dag for at dine investeringer blir brukt på de beste, og mest effektive prosjektene vi har.

Takk for at du støtter oss!

Utviklingsfondet er helt avhengig av gode støttepillere for å nå ut til enkeltmennesker. Sult og fattig-

dom kan virke fjernt fra vår hverdag i Norge. Men et eksempel fra Etiopia viser nettopp hvor viktig det er å investere i mennesker: Småbarnsfaren og bonden Gereziher Girmay fra Tigray i Etiopia, hadde store utfordringer med å fø familien på åtte. Klimaet har endret seg også her og skaper stor uforutsigbarhet i mattilgangen for familier som lever av jorda. Tørketiden varer ofte lenger, regntiden blir stadig vanskeligere å forutsi. I dette distriktet har Utviklingsfondet bygget et vanningsystem som sørger for jevn vann-tilførsel til et større område. Vanningsystemet gjør at han, og mange med ham, kan øke innhøstningen mange ganger. I tillegg har man muligheten til å leve av produksjonsoverskuddet som man selger på markedet. Livsgrunnlaget har blitt sikret, barna kan spise seg mette og de kan gå på skole. Man tvinges ikke lenger til å forlate gård og grunn til en usikker fremtid i en av Etiopias mange byer.

Flere investerer i gode løsninger

Hvert år får Utviklingsfondet betydelige beløp fra bedrifter og organisasjoner som ønsker å gjøre en forskjell. Vi er stolte av at flere ønsker å inngå partnerskap med Utviklingsfondet — både økonomisk og faglige samarbeid. En stor takk rettes til våre hovedsamarbeidspartnere Fred. Olsen Social Engagement Group — på vegne av Bon Heur ASA og Grotmol Solutions samt våre nære partnere i organisasjonene Senterpartiet, Norges Bondelag, Norges Bygdekvinnelag og Norges Bygdeungdomslag. Også mindre bedrifter og organisasjoner støtter oss, og vi håper å annonsere flere nye partnere i 2020. Sammen investerer vi i bærekraftige løsninger for fremtiden.

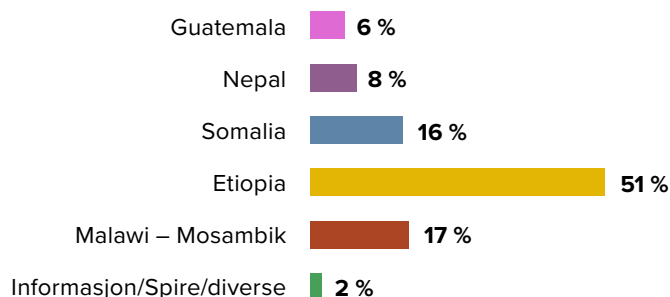
Utviklingsfondet vokser!

I det kommende året vil markeds- og kommunikasjonsavdelingen engasjere enda flere i arbeidet med klimatilpasning og matsikkerhet, slik at flere kan komme seg ut av fattigdom og nå sitt fulle potensial. For å skape mer engasjement rundt våre saker er vi avhengig av spredning og synlighet i samfunnsdebatten. Lik og del budskapet vårt i sosiale media! Sammen gjør vi en forskjell, vi bekjemper sult og endrer liv!

*Ann Askim,
Leder Marked og Kommunikasjon*

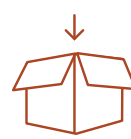

Hit går pengene

3 %

Administra-
sjon

4 %

Innsamling
og kommu-
nikasjon

93 %

Programmer

Aktivitetsregnskap

Regnskap per 31.12.2019

per 31.12.2018

Anskaffede midler

Tilskudd

i) Offentlige tilskudd	110 547 938	90 080 044
ii) Andre tilskudd i Norge	5 561 458	5 021 209
iii) Internasjonale donorer	12 711 609	3 459 275
<u>Sum tilskudd</u>	<u>128 821 005</u>	<u>98 560 528</u>

Innsamlede midler, gaver mv	7 841 072	5 017 363
Finans og investeringsinntekter	60 226	32 580
<u>Sum inntekter</u>	<u>136 722 303</u>	<u>103 610 471</u>

Forbrukte midler

Kostnader til anskaffelse av midler:

Kostnader til innsamlinger	3 428 099	1 686 687
Andre kostnader til anskaffelse av midler	1 502 863	1 116 541
Kostnader til kommunikasjon	951 138	828 411
<u>Sum kostnader til anskaffelse av midler</u>	<u>5 882 100</u>	<u>3 631 639</u>

Kostnader til aktiviteter som oppfyller formålet:

Malawi - Mosambik landprogram	21 959 521	23 891 396
Etiopia landprogram	64 763 364	41 472 877
Somalia landprogram	20 350 045	11 445 204
Nepal landprogram	9 845 999	9 560 683
Guatemala landprogram	7 897 540	8 071 570
Evaluering & risikoredusksjon	398 137	811 305
Informasjon	2 269 225	1 551 995
Spire	514 324	552 860

<u>Sum kostnader aktiviteter som oppfyller formålet:</u>	<u>127 998 154</u>	<u>97 357 891</u>
--	--------------------	-------------------

Administrasjonskostnader

<u>Sum kostnader</u>	<u>3 961 412</u>	<u>3 569 053</u>
----------------------	------------------	------------------

<u>Sum tillegg/reduksjon formålskapital</u>	<u>137 841 667</u>	<u>104 558 582</u>
---	--------------------	--------------------

	-1 119 364	-948 111
--	------------	----------

Tilføres formålskapital med eksterne restriksjoner	(64 363)	
Dekkes fra formålskapital med egne restriksjoner	700 520	833 899
Dekkes fra annen formålskapital	483 207	114 213
<u>Årets formålsresultat etter avsetninger</u>	<u>1 119 364</u>	<u>948 111</u>

Hilsen fra styreleder

I 2020 burde ingen mennesker mangle tilgang til nok, trygg og sunn mat. Slik er det ikke. Ifølge FN har mer enn 820 millioner mennesker usikker eller begrenset tilgang til mat.

Etter positiv nedgang for noen år siden, har antallet som sulter igjen økt. I mange områder gjør klimaendring og jordforringelse det mer krevende å produsere mat. Det er heller ikke slik at all mat produseres på bærekraftig måte.

Utviklingsfondets arbeid handler om mat, mennesker og miljø. Vi jobber for at nok og trygg mat skal være tilgjengelig for alle, til overkommelig pris. Vi jobber for at alle mennesker skal oppleve matsikkerhet, både i dag og i framtida. Vi legger vekt på at mat skal produseres slik at miljø og økosystemer opprettholder kvalitet, mangfold og produktivitet. Vi legger vekt på helheten i lokale matsystemer, der sosial og økonomisk utvikling for kvinner og ungdom er spesielt prioritert.

Matproduksjon til egen familie og salg til nære markeder er livsgrunnlaget for en stor del av verdens befolkning. En høy andel av befolkningen i de landene Utviklingsfondet arbeider er avhengig av sin egen, småskala matproduksjon. De er småbønder i fattige land i sør, de fleste av dem kvinner. De bor i land uten store kriselagre, og landene har heller ikke økonomi til å etablere slike. Når avlingene svikter, er veien kort til sult og hungersnød. Når klimaet endres, jordsmonnet forringes og vannressursene er knappe, blir det vanskelig å produsere nok mat.

Utviklingsfondets metoder for klimatilpasset jordbruk gir økt matsikkerhet, og et tryggere og bedre liv for hundretusener av mennesker. Våre metoder virker, vi bidrar til at småbønder i sør forbedrer sin egen matproduksjon og til at færre sulter.

I 2020 har Covid-19 viruset vist at allerede sårbare samfunn kan rammes ekstra hardt. Vi tror lokalsamfunnenes evne til å mestre de fleste kriser, også denne, blir styrket av mer robust egen matproduksjon. Utviklingsfondets arbeid bidrar til at lokalsamfunn og familier er mer robuste når kriser rammer brått og uventet.

I 2019 startet vi en revisjon av Utviklingsfondets strategi. Vi vil sette nye og ambisiøse mål om utvikling og vekst i et tiårs perspektiv. Vi jobber også med tiltak for å gjøre økonomien mer solid. Selv om aktivitetsnivået gikk opp i 2019, endte resultatet på et større underskudd enn budsjettet. En vesentlig forklaring på dette var at det koster og er risikabelt å utvikle nye inntekter i beinhard konkurranse med mange andre store bistandsorganisasjoner. Men vi kommer ikke utenom å måtte ta noen sjanser, prøve og eventuelt feile. Behovene for bistand kan oppleves å være nærmest uten grenser, men vi inspireres når vi ser at innsatsen nytter. Det er bidragene fra både enkeltpersoner, bedrifter og organisasjoner samt prosjektmidler fra norske myndigheter som gjør at vi kan skape så viktige resultater.

Takk for at dere er med på verdens viktigste arbeid, å utrydde sult og fattigdom. Vi håper både gamle og nye støttespillere vil være med å gjøre mer av dette i årene framover. Når behovene kan synes umettelige, må vi huske at kjernen i vårt arbeid dreier seg om at familier får et bedre og mer verdig liv, og at færre går til sengs uten mat i magen.

*Arne Bardalen,
styreleder i Utviklingsfondet*

Utviklingsfondet

Bekjemper sult og fattigdom

I våre fond er det du
som investerer og
fattige bønder som
får avkastningen.

Bli utviklingsinvestor idag på
utviklingsinvestor.no